

בעניין שבין: 1. _____ עבדאללה

2. _____ עבדאללה

ע"י ב"כ עו"ד האלה ח'ורי
ו/או עו"ד אליהו אברם ו/או עו"ד הישאם שבאיטה
מהמוקד להגנת הפרט
מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317

התובעים

נ ג ד

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1, תל אביב 64924
טל': 03-6970222; פקס: 03-6918541

הנתבעים

מהות התביעה: **כספית, עשיית עושר ולא במשפט**

סכום התביעה: 172,195 ש"ח

כתב תביעה

1. התובע מס' 1, בכל הזמנים הרלבנטיים לכתב התביעה, היה והינו הבעלים של בית בודד הנמצא בצומת הכפר דיר בלוט שבטולכרם, ששטחו 654.50 מ"ר וכן הבעלים של חלקת הקרקע הצמודה לבית, הנטועה בין היתר, בעצי זית. הבית הנ"ל הינו מבנה בן קומה אחת, ומורכב משני אגפים, סלון, מטבח ומרפסת (להלן: "הבית").
2. התובע מס' 2 הינו בנו של התובע מס' 1. התובע מס' 2 נשוי ואב ל-3 ילדים.
3. הבית הינו בית מגוריהם של התובעים מס' 1 ו-2 ושל _____ עבדאללה, בנו של התובע מס' 1 וכן של נשותיהם וילדיהם - בסה"כ 14 נפשות.
4. ביום 6.8.90 הוחרם ונאטם הבית עפ"י צו של מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, שהוצא על פי סמכותו שהוקנתה לו בתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, הרצ"ב **כנספח א'** לכתב התביעה.
5. החל מה-6.8.90 החלו חיילי צה"ל לעשות שימוש בבית כמאחז קבוע ותצפית.
6. ביום 21.8.94 פנה חבר הכנסת האשם מחאמיד לשר הבטחון דאז, מר יצחק רבין ז"ל, בבקשה להסיר את האטימה.

7. ביום 10.11.94 השיב מר יצחק רבין לחבר הכנסת מר האשם מחאמיד, כי באותם ימים אישר את הסרת האטימה מהבית.
8. חודשיים חלפו מהחלטה זו של שר הבטחון דאז, עד שחתם מפקד כוחות צה"ל בגדמ"ע, אלוף אילן בירן, על צו מחילה בנוגע לבית. הצו (שנחתם ב-15.1.95) רצ"ב, כחלק בלתי נפרד מכתב התביעה בתור נספח ב'.
9. יצויין כי עד ליום 7.2.96 לא הובא דבר קיום צו המחילה לידיעת התובעים, בני משפחותיהם ובאי כוחם.
10. בפועל הוחזרה החזקה בבית לידי התובעים מס' 1 ו-2 ומשפחותיהם רק ביום ה-29.2.96, שלושה-עשר וחצי חודשים תמימים לאחר שניתן צו המחילה.
וכך היתה השתלשלות הדברים:
11. בעקבות מכתבו הנ"ל של שר הבטחון דאז לחבר הכנסת מחאמיד, פנו התובעים מס' 1 ו-2 לנציגות המינהל האזרחי בסלפית בבקשה לקבל את החזקה על הבית בחזרה לידיהם, ולהסיר את האטימה מהבית.
12. משלא נענתה פנייה זו למינהל האזרחי בסלפית, ביקשו התובעים מס' 1 ו-2 את התערבותו של המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר ז"ל.
13. ביום 19.1.95, פנתה עו"ד באדרה ג. חורי מהמוקד להגנת הפרט לעו"ד אליקים רובינשטיין, שהיה אז היועץ המשפטי למשרד הבטחון, בבקשה לביצוע החלטת שר הבטחון בדבר הסרת האטימה מהבית.
14. מכתבה הנ"ל של עו"ד חורי לא זכה למענה.
ב-3.7.95 נשלחה תזכורת בכתב בנדון.
ב-16.8.95 נשלחה תזכורת נוספת בנדון.
עוד תזכורת נשלחה ב-17.10.95.
בנוסף לתזכורות הנ"ל, נערכו פניות טלפוניות רבות לבירור גורל הבקשה. כאמור, כל הפניות הללו לא זכו להתייחסות כלשהי מטעם משרד הבטחון.
15. בעוד במשרד הבטחון אין מגיבים על פניות המוקד להגנת הפרט, הרי בשטח, המשיכו החיילים לתפוס את הבית ולגרום בו נזקים.
16. זו אף זו, ביום 12.9.95 הגיעו דחפורים של צה"ל לחלקת הקרקע שבסמוך לבית והחלו לעקור עצי זית שהיו נטועים שם.
17. בעוד העבודות בחלקת הקרקע שבסמוך לבית נמשכות, פנו התובעים ל"קפטן" מנסור מהמינהל האזרחי בסלפית בבקשה להפסיק את גרימת הנזקים לחלקה.
18. כמו כן, ב-13.9.95 פנתה עו"ד חורי מהמוקד להגנת הפרט ל"קפטן" מנסור הנ"ל וליועץ המשפטי של הגדה המערבית, בבקשה להורות על הפסקת העבודות וגרימת הנזקים הנ"ל.
19. "קפטן" מנסור אף הגיע למקום.
20. על אף הפניות הנ"ל, המשיכו חיילי צה"ל בעקירת עצי הזית ביום ה-13.9.95.

21. בעקבות אירוע עקירת עצי הזית, פנתה עו"ד חורי מהמוקד להגנת הפרט אל מר אהרון משניות בלשכת יועמ"ש הגדה המערבית, בבקשה לדעת מדוע נעקרו עצי הזית, מדוע לא ניתנה הודעה לתובעים לפני ההחלטה על העקירה, ומה הדחיפות שגרמה לכך שהעקירה בוצעה ללא התראה.
כמו כן ביקשה עוה"ד חורי פיצויים בגין עצי הזית שנעקרו.
22. ב-17.11.95 נשלחה תזכורת למר אהרון משניות.
23. בראשית פברואר 1996 או בסמוך לכך, החלו חיילים לבצע עבודות בנייה על גג הבית.
24. משלא נחקבלה תשובה ממר משניות בעקבות התזכורת מיום 17.11.95, שוגר ביום 4.2.96 בפקסימיליה מכתב ליועמ"ש הגדמ"ע. במכתב זה העלתה עו"ד חורי הן את עניין ביצוע ההחלטה להסיר את האטימה מהבית, והן את עניין עקירת העצים ועבודות הבנייה.
25. והנה, הפלא והפלא, ביום 7.2.96 הודיענו סגן אמיתי אבירם, ע' יועמ"ש הגדמ"ע, כי קיים צו מחילה לגבי הבית.
בנוסף לכך, הביע מר אבירם את תמיהתו באותו מכתב כיצד זה לא באה הסוגייה לסיומה כבר בעת חתימת הצו.
רצ"ב מכתבו של מר אבירם כחלק בלתי נפרד מכתב התביעה בתור נספח ג'.
26. ב-15.2.96 התקבלה במשרד הח"מ תשובתו של עוזר היועמ"ש, סא"ל עמי נבון, בעניין עקירת עצי הזית.
מצ"ב מכתבו של מר נבון כחלק בלתי נפרד מכתב התביעה בתור נספח ז'.
27. ממכתבו של מר נבון עולה כי בעת שבוצעה העקירה, סבר המפקד הצבאי כי הן הבית והן השטח סביבו נמצאים כולם בתפיסה, וזאת למרות שצו התפיסה בוטל קודם לכן.
מר נבון כתב, כי ייתכן שהתובעים זכאים לפיצויים בגין עקירת העצים.
28. כאמור לעיל, ב-7.2.96 נודע לב"כ התובעים על קיום צו המחילה בנוגע לבית.
מאותו יום ואילך החלו התובעים ובאת כוחם, בפעולות אינטנסיביות במטרה לממש את צו המחילה ולהחזיר את החזקה לידי התובעים.
בין היתר, היו מעורבים בטיפול בעניין זרועות שונות של הרשות הפלסטינית, המינהל האזרחי ויועמ"ש הגדמ"ע.
29. לא נראה היה כי המאמצים הנ"ל נושאים פרי. החיילים הוסיפו לשבת בבית ואף נמשכו עבודות הבנייה בחלקת הקרקע המקיפה את הבית.
30. ב-27.2.96 הודיעה באת כח התובעים לעוזר יועמ"ש הגדמ"ע כי אם לא תיפתר הבעיה עוד באותו יום, לא תראה מנוס אלא לפנות לבג"צ.
31. והנה, עוד באותו יום הודיע עוזר יועמ"ש הגדמ"ע לבאת כח התובעים כי ניתנה הוראה לגורמים בשטח לפנות את הבית מייד.
32. פינוי הבית החל עוד באותו יום, וב-29.2.96 קיבלו התובעים סוף סוף בחזרה את החזקה בביתם.

33. אולם, אליה וקוץ בה: חיילי צה"ל עזבו את הבית כשהם מותירים אחריהם נזקים רבים הן לבית והן לחלקת הקרקע הסמוכה.

אחריות החיילים

הסגת גבול

34. כניסתם של חיילי צה"ל לחלקת הקרקע שסביב הבית, החל מה-6.8.90 ועד ל-28.2.96, היתה שלא כדין. בתקופה שמ-6.8.90 עד ל-15.1.95 היה אמנם צו החרמה בנוגע לבית ולקרקע שאליה צמוד המבנה (הבית) אך הצו לא חל על מטע הזיתים הסמוך למבנה (הבית).
בתקופה שמ-15.1.95 לא היה צו תפיסה אפילו לגבי הבית.

35. באותה תקופה (מ-6.8.90 עד ל-28.2.96) ביצעו חיילי צה"ל הסגת גבול, כמשמעות מושג זה בסעיף 29 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) (להלן: "הפקודה") במטע הזיתים של התובעים, גם בכך שהפריעו למקרקעין שלא כדין ע"י שמנעו מהתובעים לטפל בעצי הזית ולמסוק אותם.

36. זאת ועוד, בחודש ספטמבר 1995 (ובמועדים אחרים) ביצעו חיילי צה"ל הסגת גבול, כמשמעות מושג זה בסעיף 29 לפקודה, בכך שהזיקו למקרקעין שלא כדין ע"י הכנסת דחפורים, התקנת גנרטור והצבת מיכלי סולר בסמוך לעצי הזית, כאשר הסולר מן המתקנים נספג בקרקע ופגע בפוריותה, וכן גריפת שכבת האדמה הניתנת לעיבוד ועקירת עצי הזית משורשיהם.

37. חיילי צה"ל ביצעו הסגת גבול (כמשמעות המושג בסעיף 29 לפקודה) בבית, בכך שבתקופה מה-15.1.95 ועד ל-28.2.96 היו נכנסים לבית ושוהים בו שלא כדין - וזאת לאחר שקמו שנית זכויות הבעלות והשימוש בבית לקניין התובעים.

38. כמו כן, בתקופה הנ"ל ביצעו חיילי צה"ל הסגת גבול בבית, בכך שהפריעו למקרקעין שלא כדין, ע"י שמנעו מהתובעים להיכנס לבית, להתגורר בו ולעשות בו כל שימוש.

39. זאת ועוד, בתקופה הנ"ל, ביצעו חיילי צה"ל הסגת גבול בבית, בכך שהזיקו למקרקעין שלא כדין ע"י שגרמו הרס ונזקים לבית כמפורט בפרק הנזקים שבהמשך.

40. התובעים יטענו כי חובת הראיה שהמעשים הנ"ל של חיילי צה"ל היו כדין, מוטלת על הנתבעת כקבוע בסעיף 30 לפקודה.

41. התובעים יטענו כי הנתבעת לא תוכל להצדיק את מעשי הסגת הגבול של חייליה בטעות ואפילו לא בטעות שבתום לב, בנוגע לבעלות ולזכות החזקה בבית.

עיכוב שלא כדין

42. התובעים יטענו כי חיילי צה"ל ביצעו עיכוב שלא כדין של הזיתים, כמשמעות מושג זה בסעיף 49 לפקודה, בכך שמנעו מהתובעים, שהיו זכאים להחזיק בהם מייד, למסוק את הזיתים.

43. התובעים יטענו כי חובה הראיה שהעיכוב הנ"ל היה כדין, חל על הנתבעת כקבוע בסעיף 50 לפקודה.

רשלנות

44. התובעים יוסיפו ויטענו כי האירועים הנ"ל ונזקיהם נגרמו בעקבות רשלנותם ו/או אדישותם ו/או הפרת חובות שבחוק, בין היתר של חיילי צה"ל ועובדי משרד הבטחון, המתבטאים במעשים ו/או במחדלים הבאים במצטבר ו/או בהשלמה, ובין היתר בכך ש:

- א. התעכבו, ללא הסבר סביר, בחתימת צו המחילה לאחר החלטת שר הבטחון דאז, מר יצחק רבין ז"ל, בדבר הסרת האטימה מהבית.
- ב. לא דאגו להנחות מיידית את הגורמים בשטח לפעול בהתאם לצו המחילה ולפנות מיידית את הבית.
- ג. התעלמו מפניותיהם החוזרות והנשנות של התובעים ובאי כוחם לבצע את החלטת שר הבטחון.
- ד. למרות הפניות הנ"ל, לא ביררו את המצב המשפטי לאשורו ולא נקפו אצבע להפסקת העוולות שפורטו לעיל.
- ה. לא הודיעו מיידית לתובעים ו/או לבאי כוחם על צו המחילה - לא בסמוך להוצאתו ולא בעקבות הפניות החוזרות.
- ו. חרגו מסמכותם ו/או פעלו בניגוד להוראות מטכ"ל ו/או צווי ו/או הנחיות צה"ל ו/או נהלי משרד הבטחון במה שנוגע לתפיסת מקרקעין וטיפול בפניות הציבור.
- ז. התנהגו בקלות דעת ו/או בזלזול ו/או באי איכפתיות כלפי רכושם של התובעים.
- ח. לא עשו כל שביכולתם של חיילים ו/או פקידים סבירים לעשות בכדי למנוע את אירוע הנזק.
- ט. גם לאחר שצו המחילה הגיע לידי התובעים, לא נענו לדרישותיהם לפנות את הבית, אלא משאימה באת כוח התובעים בפנייה לבית המשפט הגבוה לצדק.
- י. ביצעו פעולות בנייה, הריסה, חפירה, עקירה, שבירה, זיהום ושינויים בבית ובמטע שסביבו, הכל כמפורט בפרק הנזקים שבהמשך; פעולות שחיילי צה"ל סבירים ונבונים לא היו עושים באותן נסיבות.

הפרת חובות חקוקות

45. א. התובעים יטענו כי חיילי צה"ל ועובדי משרד הבטחון הפרו חובות חקוקות שבדין ואשר נועדו לפי מובנן הנכון להגן על סוג האנשים עימם נמנים התובעים, וכי הנזק נגרם עקב הפרת אותן חובות.

ב. התובעים יטענו, כי בין היתר, הופרו החובות החקוקות שבחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (להלן: "חוק היסוד").

46. ליתר פירוט, ומבלי לפגוע בכלליות הנטען לעיל, יטענו התובעים כי הופרו החובות שלהלן:

א. סעיף 3 לחוק היסוד הקובע כי אין פוגעים בקניינו של אדם.

ב. סעיף 452 לחוק העונשין הקובע, כי ההורס נכס או פוגע בו במזיד ושלא כדין דינו מאסר 3 שנים.

ג. סעיף 453 לחוק העונשין הקובע, כי העובר עבירה כאמור בסעיף 452 בבאר מים... בעצי חרבות... דינו מאסר 5 שנים.

עשיית עושר ולא במשפט

47. לחילופין יטענו התובעים כי החיילים עשו שימוש שלא כדין בביתם והם חייבים על כן לפצותם מכח דיני עשיית עושר ולא במשפט. העובדה שעל הבית הוצא צו אטימה והחרמה אינה מקנה לנתבעת ושלוחיה ו/או עובדיה ו/או הפועלים מטעמה, כל זכות לעשיית שימוש לטובת הנאה כלשהי בבית התובעים.

אחריות הנתבעת

48. הנתבעת אחראית לכל הנזקים שנגרמו עקב פעולותיהם של חיילי צה"ל (ובכלל זה אנשי המינהל האזרחי ויועמ"ש הגדמ"ע) ושל עובדי משרד הבטחון המפורטים בכתב התביעה, וזאת בהיותם שלוחיה ו/או עובדיה ו/או פועלים מטעמה ו/או אורגנים שלה.

הנתבעת אם כן אחראית הן ישירות והן באחריות שילוחית לכל הנזקים שנגרמו כמפורט בפרק הנזקים שבהמשך, עקב העוולות שפורטו לעיל.

הנזקים

49. החל מתאריך 6.8.90 ועד לתאריך 28.2.96 השתמשו חיילי צה"ל בביתם של התובעים כמאחז קבוע ותצפית. התובעים יטענו כי הינם זכאים לקבל מהנתבעת דמי שימוש ראויים לתקופה הנ"ל בסך 33,000 ש"ח, וזאת מכח דיני הנזיקין ו/או דיני עשיית עושר ולא במשפט.

50. החל מ-6.8.90 ועד לתאריך 12.9.95, מנעו החיילים מהתובעים לטפל בעצי הזית שבמטע ליד ביתם ולמסוק אותם, וזאת על אף העובדה שצו האטימה וההחרמה לא חל על מטע הזיתים הסמוך לביתם של התובעים. התובעים יטענו כי הינם זכאים לקבל מהנתבעת פיצוי בסך 22,500 ש"ח בגין מניעתם ממסיקת הזיתים שבבעלותם והפקת רווחים ממכירת יבולם.

51. בתאריך 12.9.95 הגיעו דחפורים של צה"ל למטע הזיתים הסמוך לבית התובעים ושבבעלותם, והחלו בעקירת עצי הזית שהיו נטועים שם. הדחפורים המשיכים לעקור את העצים גם למחרת, בתאריך 13.9.95.

א. דחפורי הנתבעת עקרו משורשם 25 עצי זית מסוג נבאלי בלדי, שגילם 50 שנה בערך. התובעים יטענו כי הינם זכאים לפיצוי בגין עקירת עצי הזית הנ"ל בסך 9,000 ש"ח.

ב. זאת ועוד, דחפורי הנתבעת גדעו 5 עצי זית מסוג נבאלי בלדי, שגילם 25 שנה בערך. התובעים יטענו כי הינם זכאים לפיצוי בגין גדיעת חמשת עצי הזית הנ"ל בסך 1,125 ש"ח.

52. החיילים גרמו להרס ונזקים רבים בבית אשר פירוטם ועלות תיקונם מפורטים להלן:

א. שבירת כל חלונות המרפסת. במקום החלונות השבורים הורכבו תריסי אלומיניום בסך של 3,230 ש"ח.

ב. שבירת דלת המרפסת ועקירתה ממקומה. במקום הדלת שנהרסה הותקנה דלת מברזל בסך של 640 ש"ח.

ג. פירוק ארבעה מנעולי דלתות הברזל בבית. במקומם הותקנו ארבעה מנעולים חדשים בסך של 400 ש"ח.

ד. הריסת ארבע דלתות הברזל של חדרי הבית. הדלתות הוחלפו בחדשות בסך 3,200 ש"ח.

ה. הריסת שישה חלונות מברזל. החלונות הוחלפו בחדשים בסך 1,350 ש"ח.

ו. גרימת חבלה לרוב חוטי החשמל בבית. החלפת החוטים ההרוסים ושיפוץ מערכת החשמל בבית עלתה סך של 2,100 ש"ח.

ז. השחתת הצבע בפנים הבית ומחוצה לו, וכן השחתת הצבע של הדלתות. עלות צביעת הבית כולו מבפנים ומבחוץ ודלתותיו הגיעה לסך של 4,090 ש"ח.

ח. גרימת נזק לגג הבית. הגג שופץ וזופת מחדש בעלות בסך 4,060 ש"ח.

ט. השחתת רוב המרצפות בבית והכתמתן. ריצוף מחדש של האזורים שנפגעו עלה סך של 11,600 ש"ח.

י. גרימת פירצה גדולה בקיר בין שני חדרי הבית. סתימת הפירצה והחזרת המצב לקדמותו עלתה לתובעים סך של 100 ש"ח.

יא. החיילים גרמו להשחתת הקירות הפנימיים של הבית, דבר אשר הצריך עבודות טיוח בכל האיזורים שניזוקו. בגין עבודות אלו שילמו התובעים סך של 600 ש"ח.

יב. במהלך שהותם של החיילים בבית הם גרמו לזיהום מי הבאר. כתוצאה מכך נאלצו התובעים לשאוב את המים העכורים ולנקות את הבאר. החזרת מצב הבאר לקדמותו עלתה לתובעים סך של 1,200 ש"ח.

יג. החיילים הרסו כליל את חדר האמבטיה, והתובעים נאלצו לבנות אותו מחדש. בניית חדר האמבטיה מחדש עלתה לתובעים סך של 4,000 ש"ח.

סה"כ הנזקים הספציפיים הנ"ל - 36,570 ש"ח.

53. זאת ועוד, יטענו התובעים כי הינם זכאים לפיצוי בגין צערם ועגמת הנפש המרובה אשר נגרמו להם כתוצאה ממעשיהם של החיילים כמפורט להלן:

א. החיילים גרמו נזקים רבים לביתם של התובעים ולחלקת האדמה הסמוכה לו.

ב. החיילים הותירו מאחוריהם הרס רב בביתם של התובעים ובמטע הזיתים הסמוך לבית.

ג. החיילים פגעו בפוריות הקרקע הסמוכה לבית כמפורט בסעיף 36 לעיל.

ד. החיילים גרמו לתובעים אבדן ההנאה במגורים בביתם מאז שניתן צו המחילה בנוגע לבית התובעים (ב-15.1.95). החיילים יצאו בפועל מביתם של התובעים רק ב-27.2.96, שנה לאחר החתימה על צו המחילה. על כן, התובעים מעמידים את תביעתם בשל נזקים אלה על סך 50,000 ש"ח.

54. לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתביעה. אשר על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש לזמן את הנתבעת לדין ולחייבה לשלם לתובעים את נזקיהם כמפורט בכתב התביעה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה ועד התשלום בפועל, בנוסף להוצאות משפט.

שאלה ח'ורי
האלה ח'ורי, עו"ד
ב"כ התובעים

ירושלים, היום 1 לחודש יוני לשנת 1997

(ת.ש. 7223, מ"מ 16384)